

Komentář a metodické vysvětlivky (náplň ukazatelů)

Prvotní energetické zdroje v roce 2009 poklesly proti předchozímu roku o 6,4 %. Snížila se především těžba tuhých paliv, dále dovoz kapalných paliv a výroba elektrické energie. Národohospodářský propad nebyl v roce 2009 tak vysoký jako pokles prvotních energetických zdrojů (hrubý domácí produkt (HDP) poklesl v roce 2009 o zhruba 4,1 % proti roku 2008) a tak indikátor energetické náročnosti (podíl prvotních energetických zdrojů a HDP) dosáhl opět nižší hodnoty než v předchozím roce: 0,583 GJ/tis.Kč (v cenách roku 2000). V roce 2008 byl tento ukazatel 0,598 GJ/tis.Kč (ceny roku 2000).

Struktura prvotních zdrojů zaznamenává v roce 2009 mírné posuny – snížil se podíl tuhých paliv cca o 1,6 % (na 45,9 %) a elektrické energie, vyšší je proti roku 2008 podíl plyných paliv a tepelné energie. V zahraničním obchodě s elektřinou se mírně zvýšil dovoz (o 0,8 %) a výrazněji vývoz (o 11,2 %).

Energetické zdroje těžené v České republice a dovážené do České republiky jsou z převážné části zušlechťovány (cca z 81 % v roce 2009) s cílem zvýšení nebo změny jejich užitné hodnoty pro využití v konečné spotřebě. Kromě výroby elektrické a tepelné energie se jedná o další způsoby zušlechťování paliv, především o zpracování ropy a koksování černého uhlí. V roce 2009 se ropné produkty podílely na celkové výrobě zušlechťovaných paliv (bez výroby elektřiny a tepla) 70,8 % a produkty koksování 19,7 %.

Výroba v transformačních energetických procesech v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 poklesla o 10,4 % (o 102 826 TJ). Vzrostla pouze výroba briket (o 2,2 %). Největší pokles výroby zaznamenal proces výroby generátorového plynu a koksování. V absolutních hodnotách je tento pokles nejvýznamnější v procesu zpracování ropy (-41 418 TJ) a v procesu koksování (-37 633 TJ). Výroba elektřiny poklesla o 6 383 TJ (tj. o 1 773 GWh).

Vsázka paliv a energie v roce 2009 byla nižší než v roce 2008 o 8,0 %. Snížila se především při zušlechťování paliv (o 16,5 %), u výroby elektřiny o 3,7 % a u výroby tepla o 3 %.

Průměrná účinnost transformačních procesů se v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 snížila z 60,9 % na 59,0 % - přibližně na úroveň roku 2007. Nejvíce se snížila účinnost výroby v procesu tlakového zplynování uhlí (o 9,2 %) a ve výrobě tepla (o 1,8 %). Účinnost výroby v ostatních procesech zůstala v roce 2009 na podobné úrovni jako v roce 2008.

Energetické procesy zušlechťování paliv - jsou produktivní činnosti, jejichž výsledkem je zvýšení, respektive změna užitné hodnoty energetických látek (paliv), které jimi procházejí. Za energetické pochody se v energetické bilanci považují jen ty procesy, ve kterých se bilanční formou kvalifikují na jedné straně vsázka a na druhé straně výroba (využitelné produkty) a ztráty na vsázce. V těchto procesech dochází zpravidla k podstatným chemickým a fyzikálním změnám vsazených paliv a energie. Výkazem EP 8-01 se zjišťují data za ukazatele energetické bilance následujících energetických procesů:

- briketování hnědého uhlí
- vysokoteplotní karbonizace v koksovárnách
- tlakové zplynování uhlí
- výroba kapalných paliv z ropy

- výroba generátorového plynu v průmyslových generátorech
- vysokopecní proces

údaje pro sestavení bilance elektrické a tepelné energie se sledují výkazem EP 10-01 a jsou prezentovány v druhé části této publikace.

Prvotní energetické zdroje - zdroje paliv a energie získané přímo, které neprošly zušlechťovacími procesy, tj. přírodní zdroje (v tuzemsku vytěžené palivo, elektřina z vodních elektráren, primární teplo - teplo z jaderného paliva), dovoz paliv a energií snížený o vývoz, změna stavu zásob a jiné zdroje.

Vsázka - představuje paliva (energii), která přímo vstupují do energetického pochodu, v němž se zpracovávají za účelem zvýšení jejich užitné hodnoty (např. hnědé uhlí na brikety, ropa na kapalná paliva, apod.).

Výroba (využitelné produkty) - veškeré energetické i neenergetické produkty, které v energetickém pochodu vznikají.

Provozovací spotřeba - je veškerá spotřeba paliv a energie vynaložená na provoz energetického pochodu, tj. na získání využitelných produktů energetického pochodu.

Ztráty celkem v energetickém pochodu jsou definovány jako rozdíl mezi vsázkou včetně provozovací spotřeby a výrobou.

Zásoby u dodavatelů - zásoby paliv určené pro prodej (u těžebních, výrobních a obchodních subjektů).

Zásoby u spotřebitelů - zásoby určené pro výrobu a provoz subjektu (podniku). Čerpání zásob je rozdíl počátečního (k 1.1. sledovaného roku) a konečného stavu zásob (k 31.12. sledovaného roku).

Účinnost energetického pochodu - podíl výroby a součtu vsázky s provozovací spotřebou příslušného energetického procesu.